

ĐỀ THI HỌC KÌ 2 – ĐỀ 1**MÔN: NGỮ VĂN - LỚP 10****BỘ SÁCH: CHÂN TRỜI SÁNG TẠO****Thời gian làm bài: 90 phút****I. ĐỌC HIỂU (6đ)***Học sinh đọc văn bản sau và trả lời các câu hỏi phía dưới***GIÓ LẠNH ĐẦU MÙA**

Buổi sáng hôm nay, mùa đông đột nhiên đến, không báo cho biết trước. Vừa mới ngày hôm qua giờ này còn nắng ấm và hanh, cái nắng về cuối tháng Mười làm nứt nẻ đất ruộng và làm giòn khô những chiếc lá rơi. Sơn và chị chơi cỏ gà ở ngoài cánh đồng còn thấy nóng bức, chảy mồ hôi.

Thế mà qua một đêm mưa rào, trời bỗng đổi ra gió bắc, rồi cái lạnh ở đâu đến làm cho người ta tưởng đang ở mùa đông rét mướt. Sơn tung chăn tỉnh dậy, nhưng không bước xuống giường ngay như mọi khi, còn ngồi thu tay vào trong học, bên cạnh đứa em bé vẫn nắm tay ngủ kĩ. Chị Sơn và mẹ Sơn đã trở dậy, đang ngồi quạt lò để pha nước chè uống. Sơn nhận thấy mọi người đã mặc áo rét cả rồi.

Nhìn ra ngoài sân, Sơn thấy đất khô trắng, luôn luôn cơn gió vi vu làm bốc lên những màn bụi nhỏ, thổi lẫn những cái lá khô lạo xạo. Trời không u ám toàn một màu trắng đục. Những cây lan trong chậu, lá rung động và hình như sắt lại vì rét.

Sơn cũng thấy lạnh, vội vợ lấy cái chăn trùm lên đầu rồi cất tiếng gọi chị. Mẹ Sơn nghe thấy, đặt chén nước chè xuống, bảo chị Lan:

- Con vào buồng lấy thùng áo ra mẹ mặc cho em đi

Rồi quay lại bảo Sơn:

- Con sang đây mà ngồi cho ấm. Bước khéo để cho em ngủ

Sơn kéo chăn lên đắp cho em, rồi co ro đứng dậy sang phần bên này, ngồi xếp bằng bên khay nước. Mẹ Sơn rót cho một chén. Sơn cầm lấy chén chè nóng áp vào mặt, vào má cho ấm, rồi để mát vào miệng chén cho hơi bốc lên. Bà Sơn thường vẫn bảo làm thế chóng tỉnh mắt.

Người vú già sù sù cái áo bông cánh rách, xách siêu nước từ dưới nhà lên, vừa suýt xoa vừa nói:

- Rét quá! Múc nước cồng cả tay

Vú giơ tay hơ trên hỏa lò. Mẹ Sơn hỏi:

- Năm nay rét sớm hơn mọi năm vú nhỉ?

Người vú già ra vẻ nhớ lại, đáp:

- Cũng chả bằng cái năm mợ đi cân gạo bên sông. Gớm, mới rét làm sao! Sáng tôi dậy, bà sai đi chợ, cứ run lên cầm cập.

Sơn cũng nhớ cái rét năm ấy rõ rệt lắm, như mới đây thôi. Buổi sớm hôm ấy, mẹ Sơn cũng ngồi uống nước chè như sáng hôm nay và cũng lấy áo rét ra mặc.

Chị Lan tự trong buồng đi ra, khệ nệ ôm cái thùng quần áo đặt lên đầu phản. Mẹ Sơn lật cái vĩ buồm, lục đống quần áo rét. Sơn nhận ra cũng như cái áo dạ khâu chỉ đỏ. Sơn cầm giơ những chiếc áo lên, thấy mát lạnh cả tay. Từ bộ quần áo thoáng ra hơi mốc của vải gấp lâu trong hòm, làm Sơn nhớ lại những buổi đầu mùa rét từ bao giờ, lâu lắm, ngày Sơn còn nhỏ.

Mẹ Sơn giơ lên một cái áo bông cánh đã cũ nhưng còn lành lặn, nói:

- Đây là áo của cô Duyên đây.

Duyên là đứa em gái bé của Sơn, chết từ năm lên bốn tuổi. Mẹ Sơn nhắc đến làm Sơn nhớ em, cảm động và thương em quá. Vú già là người đã nuôi Duyên từ lúc mới đẻ, với lấy cái áo lật đi lật lại ngắm nghía, tay mân mê các đường chỉ:

- Giá bây giờ em nó có còn cũng chả mặc được

Mẹ Sơn yên lặng không nói gì. Nhưng đến lúc vờ Sơn lại gần để mặc áo, Sơn thấy mẹ hơi rơm rớm nước mắt.

Sơn đã mặc xong áo ấm áp: cả cái áo dạ chỉ đỏ lẫn áo vệ sinh, ngoài lại mặc phủ cái áo vải thâm dài. Sơn đứng trên giường trước mặt mẹ, đã quay đi quay lại ba bốn lần để mẹ Sơn ngắm áo. Sau cùng, mẹ Sơn vuốt các tà áo cho phẳng phiu rồi đẩy Sơn ra, bảo:

- Thôi, con đi chơi.

Sơn xúng xính rủ chị ra chợ chơi. Nhà Sơn ở quay lưng vào chợ, cạnh một dãy nhà lá của những người nghèo khổ mà Sơn quen biết lũ trẻ con các gia đình ấy chắc bây giờ đương đợi mình ở cuối chợ để đánh khăn, đánh áo.

Không phải ngày phiên nên chợ vắng không. Mấy cái quán chợ vơ lộng gió, rác bừa bãi lẫn với lá rụng của cây đề. Gió thổi mạnh làm Sơn thấy lạnh và cay mắt. Nhưng chân trời trong hơn mọi hôm, những làng ở xa, Sơn thấy rõ như gần. Mặt đất rắn lại và nứt nẻ những đường nho nhỏ, kêu vang lên tanh tách dưới nhịp gót của hai chị em.

Đến cuối chợ đã thấy lũ trẻ đang quây quần chơi nghịch. Chúng nó thấy chị em Sơn đến đều lộ vẻ vui mừng, nhưng chúng vẫn đứng xa, không dám vồ vập.

Chúng như biết cái phận nghèo hèn của chúng vậy, tuy Sơn và chị vẫn thân mật chơi đùa với, chứ không kiêu kỳ và khinh khỉnh như các em họ của Sơn. Sơn nhận thấy chúng ăn mặc không khác ngày thường, vẫn những bộ quần áo nâu bạc đã rách vá nhiều chỗ. Nhưng hôm nay, môi chúng nó tím lại và qua những chỗ áo rách, da thịt thâm đi. Mỗi cơn gió đến, chúng nó lại run lên, hàm răng đập vào nhau.

Thằng Xuân đến mó vào chiếc áo của Sơn, nó chưa thấy cái áo như thế bao giờ. Sơn lật vạt áo thâm, chìa áo vệ sinh và áo dạ cho cả bọn xem. Một đứa tặc lưỡi nói:

- Cái áo này mặc thì nóng lắm. Chắc mua phải đến một đồng bạc chứ không ít chúng mày nhỉ?

Đứa khác nói:

- Ngày trước thầy tao cũng có một cái áo như thế, về sau bán cho ông lý mất

Con Túc ngây ngô giương mắt lên hỏi Sơn:

- Cái này cậu mua tận Hà Nội phải không?

Sơn ưỡn ngực đáp:

- Ở Hà Nội, chứ ở đây làm gì có. Mẹ tôi còn hèn mua cho tôi một cái áo len nhiều tiền hơn nữa kia.

Chị Lan bỗng giơ tay vẫy con bé, từ nãy vẫn đứng dựa vào cột quán, gọi:

- Sao không lại đây, Hiền? Lại đây chơi với tôi.

Hiên là đứa con gái bên hàng xóm, bạn chơi với Lan và Duyên. Sơn thấy chị gọi nó không lại, bước tới gần, trông thấy con bé co ro đứng bên cột quán, chỉ có manh áo rách tả tơi, hở cả lưng và tay. Chị Lan cũng đến hỏi:

- Sao áo mày rách thế, Hiên? Áo lành đâu không mặc?

Con bé bịu rịu nói:

- Hết áo rồi, chỉ còn cái này

- Sao không bảo u may may cho?

Sơn bây giờ mới chợt nhớ ra là mẹ cái Hiên rất nghèo, chỉ có nghề đi mò cua bắt ốc thì còn lấy đâu ra tiền mà sắm áo cho con nữa. Sơn thấy động lòng thương cũng như ban sáng Sơn đã nhớ thương đến em Duyên ngày trước vẫn chơi cùng Hiên, đùa nghịch ở vườn nhà. Một ý nghĩ tốt bỗng thoáng qua trong trí, Sơn lại gần chị thì thầm:

- Hay là chúng ta đem cho nó cái áo bông cũ, chị ạ.

- Ừ, phải đấy, để chị về lấy.

Với lòng ngây thơ của tuổi trẻ, chị Lam hăm hở chạy về lấy áo. Sơn đứng lặng yên đợi, trong lòng tự nhiên thấy âm áp vui vui.

Nhưng cái vui của Sơn không được bao lâu. Bữa cơm về tới nhà, Sơn không thấy mẹ đâu cả, hỏi vú già:

- Mẹ tôi đâu hả vú?

- Chị Lan và cậu cứ ăn cơm trước đi. Mẹ còn đi ăn cỗ đến trưa mới về.

Rồi vú già nhìn rõ vào mặt Sơn, hỏi:

- Có phải cậu đem cho con Hiên cái áo bông cũ phải không?

Sơn ngạc nhiên đáp:

- Phải. Nhưng sao vú biết?

- Con Sinh nó nói với tôi đấy. (Sinh là đứa em họ của Sơn, vẫn hay nói hỗn với vú già nên vú ấy ghét). Nó lại còn bảo hễ mẹ về nó sẽ sang mách mợ cho cậu phải đôn.

Sơn lo quá, sắp ăn, bỏ đũa đứng dậy, van:

- Thế bây giờ phải làm thế nào hả vú? Mợ tôi biết thì chết.

- Ai bảo cậu dại dột đem cho nó áo? Bây giờ cậu sang bảo cái Hiên trả lại thì không việc gì.

Sơn vội vàng đi ra chợ tìm Hiên nhưng không thấy con bé ở đó, đến nhà cũng không thấy ai, mẹ nó cũng không có nhà. Hai chị em lo sợ, đi ra cánh đồng tìm cũng không gặp. Đến buổi chiều, Sơn và chị chưa đòi được áo. Lan trách em:

- Sao em lại nghĩ đem cho nó cái áo ấy, có phải bây giờ mợ mắng chết không.

- Ai bảo chị về lấy? Nếu chị không về lấy thì em biết đâu?

Chị Lan đầu dụi:

- Thôi, bây giờ phải về nhà vậy chứ biết làm thế nào.

- Nhưng mà em sợ lắm.

Chị Lan thở dài, nắm chặt lấy tay em, an ủi:

- Đẳng nào cũng phải về cơ mà. May ra có lẽ mợ không mắng đâu.

Hai chị em lo lắng dắt nhau lên về nhà. Đến cửa, Sơn nghe thấy riêng mẹ nói ở trong với tiếng một người đàn bà khác nữa, nghe quen quen. Lan dắt tay Sơn khép nép bước vào; hai chị em ngạc nhiên đứng sững ra khi nghe thấy mẹ con Hiên đang ngồi ở cái ghế con trên đất trước mặt mẹ, tay cầm cái áo bông cũ.

Thấy hai con về, mẹ Sơn ngừng lên nhìn rồi nghiêm nghị bảo:

- Kìa, hai cô cậu đã về kia. Thế áo bông của tôi đâu mà tự tiện đem cho đây?

Sơn sợ hãi, cúi đầu lặng im, nép vào sau lưng chị. Bác Hiên vừa cười vừa nói:

- Tôi về thấy cháu nó mặc cái áo bông tôi hỏi ngay. Nó bảo của cậu Sơn cho nó. Tôi biết cậu ở đây đùa, nên tôi phải vội vàng đem lại đây trả nợ. Thôi, bây giờ, xin phép mẹ tôi về.

Mẹ Sơn hỏi:

- Con Hiên nó không có áo à?

- Bẩm nhà cháu độ này khổ lắm, chẳng để dành ra được đồng nào may áo cho con cả. Thành thử vẫn cái áo từ năm ngoái nó mặc mãi.

Mẹ Sơn với cái âu đồng lấy tiền đưa cho bác Hiên:

- Đây, tôi cho mượn năm hào cầm về mà may áo cho con.

Khi bác Hiên bước ra khỏi cửa, mẹ Sơn vẫy hai con lại gần, rồi âu yếm ôm vào lòng mà bảo:

- Hai con tôi quý quá, dám tự do lấy áo đem cho người ta mà không sợ mẹ mắng ư?

(Trích Gió lạnh đầu mùa, Thạch Lam, NXB Hội nhà văn, 2015)

Câu 1: Chọn đáp án thể hiện đầy đủ nhất cốt truyện của tác phẩm Gió lạnh đầu mùa?

A. Sơn tỉnh dậy, lấy áo mặc, ra chợ chơi gặp lũ trẻ con nhà nghèo, thương bạn, cho bạn áo. Đến khi về đến nhà, Sơn sợ mẹ mắng.

B. Sơn nhận thấy sự thay đổi của thời tiết và những sinh hoạt gia đình. Bằng lòng thương cảm đầy trắc ẩn, Sơn cho bạn cái áo cũ. Về nhà, Sơn sợ mẹ mắng.

C. Sơn nhận ra sự thay đổi của thời tiết và những sinh hoạt gia đình. Gặp lũ bạn con nhà nghèo không có áo mặc, Sơn động lòng trắc ẩn mang áo cho bạn. Về đến nhà, Sơn lo sợ mẹ mắng nhưng hai bà mẹ đã rất chia sẻ và thông cảm cho nhau. Mẹ âu yếm trước hành động của hai chị em Sơn.

D. Sơn cho bạn áo, về nhà sợ mẹ mắng.

Câu 2: Tình huống của câu chuyện là gì?

A. Sơn nhận thấy sự thay đổi của thời tiết.

B. Sơn và mọi người trong nhà nhớ đến em Duyên.

C. Chị em Sơn ra xóm chợ chơi với mấy đứa trẻ con nhà nghèo

D. Cho áo và trả áo

Câu 3: Tìm những tính từ có trong câu văn *Vừa mới ngày hôm qua giời hãy còn nắng ấm và hanh, cái nắng về cuối tháng Mười làm nứt nẻ đất ruộng và làm giòn khô những chiếc lá rơi*

A. Giời, nắng

B. Đồng ruộng, những chiếc lá

C. Ấm và hanh, nút nẻ, giòn khô

D. Ấm và hanh, nút nẻ, giòn khô, rori.

Câu 4: Câu văn ... *đất khô trắng, luôn luôn cơn gió vi vu làm bốc lên những màn bụi nhỏ, thổi lẩn những cái lá khô lạo xạo. Trời không u ám toàn một màu trắng đục. Những cây lan trong chậu, lá rung động và hình như lại vì rét cho thấy thời tiết mùa đông như thế nào?*

A. Lạnh và ẩm ướt

B. Nóng và khô

C. Rét, hanh khô

D. Nồm và khô

Câu 5: Từ *sắt lại* có nghĩa là gì?

A. Màu nâu đồng như sắt

B. Trở nên có vẻ cứng rắn và tựa như đánh lại

C. Khô lại

D. Cứng hơn

Câu 6: Truyện kể theo ngôi kể nào và đặt điểm nhìn vào nhân vật nào?

A. Ngôi thứ nhất, nhân vật Sơn

B. Ngôi thứ nhất, nhân vật vú già

C. Ngôi thứ ba, nhân vật Hiên

D. Ngôi thứ ba, nhân vật Sơn

Câu 7: Tại sao Sơn lại mang cho Hiên áo?

A. Vì thương Hiên

B. Vì Sơn muốn làm được việc tốt

C. Vì Sơn muốn được mẹ khen

D. Sơn thấy động lòng thương đến em Duyên ngày trước vẫn chơi cùng Hiên, đùa nghịch ở vườn nhà

Câu 8: Biện pháp nghệ thuật nổi bật nào được sử dụng trong truyện ngắn Gió lạnh đầu mùa?

A. Sự kết hợp miêu tả và biểu cảm tinh tế

B. Thủ pháp đối lập

C. Nghệ thuật miêu tả tâm lý đặc sắc

D. Tất cả các đáp án trên

Câu 9 (1.0đ): Không gian nghệ thuật trong truyện được xây dựng như thế nào?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Câu 10 (1.0đ): Em học được gì từ hành động cho áo của Sơn?

Lined area for writing the answer to Câu 10. The page contains multiple horizontal dotted lines for text entry.

II. VIẾT (4đ)

Lựa chọn một trong hai đề sau:

Đề 1: Suy nghĩ của anh/ chị về vai trò của lòng nhân ái trong cuộc sống hiện nay.

Đề 2: Viết văn bản nghị luận phân tích, đánh giá chủ đề về lòng nhân ái giống như “Gió lạnh đầu mùa” (Thạch Lam)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

----Hết----

- Học sinh không được sử dụng tài liệu.
- Giám thị không giải thích gì thêm.

Loigiaihay.com